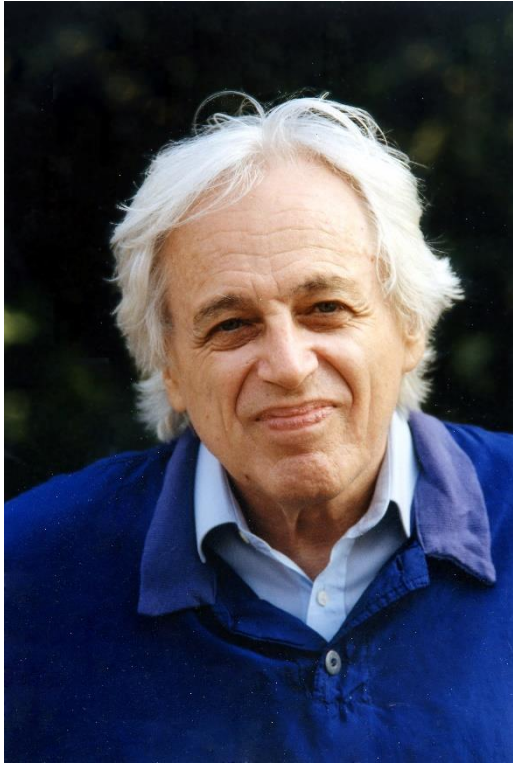

György Ligeti

Sau părintele muzicii micropolifonice

György Sándor Ligeti (1923 - 2006) a fost un compozitor maghiar-austriac de muzică contemporană. A fost descris ca fiind "unul dintre cei mai importanți compozitori de avangardă din a doua jumătate a secolului al XX-lea" și "unul dintre cei mai inovatori și influenți dintre personalitățile progresiste ale timpului său".

Născut în Transilvania, România, a trăit în Republica Populară Ungară înainte de a emigra în Austria în 1956. A devenit cetățean austriac în 1968. În 1973 a devenit profesor de compoziție la Hamburg Hochschule für Musik und Theater, unde a lucrat până la pensionare în 1989. A murit la Viena în 2006.

Limitat în stilul său muzical de către autoritățile din Ungaria comunistă, Ligeti și-a putut realiza pe deplin pasiunea pentru muzica de avangardă și a dezvoltat noi tehnici de compoziție abia când a ajuns în

Occident, în 1956. După ce a experimentat cu muzica electronică la Köln, în Germania, a făcut o descoperire cu lucrări orchestrale precum *Atmosphères*, pentru care a folosit o tehnică pe care a numit-o mai târziu micro polifonie. După ce a scris "anti-anti-opera" *Le Grand Macabre*, Ligeti s-a îndepărtat de cromatism și s-a orientat spre poliritmie pentru lucrările sale ulterioare.

Este cel mai bine cunoscut de public prin utilizarea muzicii sale în coloanele sonore ale filmelor. Deși nu a compus în mod direct nicio partitură de film, fragmente din piesele compuse de el au fost preluate și adaptate pentru a fi folosite în filme. Designul sonor al filmelor lui Stanley Kubrick, în special muzica din 2001: *Odiseea spațială*, s-a inspirat din opera lui Ligeti.

Ligeti s-a născut în 1923 la Târnăveni în 1941, Transilvania, România, fiul doctorului Sándor Ligeti și al doctorului Ilona Somogyi. Familia sa era de origine evreiască maghiară.

A fost stră-strănepotul violonistului Leopold Auer și văr de-al doilea al filozofului maghiar Ágnes Heller. Ligeti își amintește că prima sa expunere la alte limbi decât maghiara a avut loc într-o zi, în timp ce asculta o conversație între polițiștii orădeni vorbitori de română. Înainte de asta, el nu știa că există alte limbi. S-a mutat la Cluj cu familia sa când avea șase ani. Nu s-a mai întors în orașul natal până în anii 1990. În 1940, Transilvania de Nord a devenit parte a Ungariei în urma celui de-al doilea Acord de la Viena, astfel că și Clujul a devenit parte a Ungariei.

În 1941, Ligeti a primit pregătirea muzicală inițială la conservatorul din Kolozsvár (Cluj), iar în timpul verilor în particular cu Pál Kadosa la Budapesta. În 1944, educația lui Ligeti a fost întreruptă când a fost trimis într-o brigadă de muncă forțată de către

regimul Horthy în timpul evenimentelor din timpul Holocaustului. Fratele său Gábor, în vârstă de 16 ani, a fost deportat în lagărul de concentrare Mauthausen-Gusen, iar ambii săi părinți au fost trimiși la Auschwitz. Mama sa a fost singura persoană care a supraviețuit din familia sa apropiată.

După cel de-al Doilea Război Mondial, Ligeti s-a întors la studii la Budapesta, absolvind în 1949 Academia de Muzică Franz Liszt, unde a studiat cu Pál Kadosa, Ferenc Farkas, Zoltán Kodály și Sándor Veress. A efectuat cercetări etnomuzicologice asupra muzicii populare maghiare din Transilvania. Cu toate acestea, după un an s-a întors la Academia Franz Liszt din Budapesta, de data aceasta ca profesor de armonie, contrapunct și analiză muzicală. A obținut acest post cu ajutorul lui Kodály și l-a ocupat din 1950 până în 1956. Ca tânăr profesor, Ligeti a făcut pasul neobișnuit de a asista cu regularitate la cursurile unui coleg mai în vârstă, dirijorul și muzicologul Lajos Bárdos, un creștin conservator al cărui cerc reprezenta un refugiu sigur pentru Ligeti. Compozitorul a recunoscut ajutorul și sfaturile lui Bárdos în prefetele celor două manuale de armonie ale sale (1954 și 1956). Din cauza restricțiilor impuse de guvernul comunist, comunicațiile dintre Ungaria și Occident deveniseră dificile la acea vreme, iar Ligeti și alți artiști erau efectiv izolați de evoluțiile recente din afara blocului estic.

În decembrie 1956, la două luni după reprimarea violentă a revoltei maghiare de către armata sovietică, Ligeti a fugit la Viena împreună cu fosta sa soție Vera Spitz. S-au recăsătorit în 1957 și au avut împreună un fiu. Nu avea să mai vadă Ungaria timp de paisprezece ani, când a fost invitat acolo pentru a juriza un concurs la Budapesta. În fuga sa grabnică la Viena, a lăsat la Budapesta majoritatea compozițiilor sale în limba maghiară, dintre care unele s-au pierdut în prezent. A luat doar ceea ce a considerat a fi cele mai importante piese ale sale. El a declarat mai târziu: "Am considerat că muzica mea veche nu prezintă niciun interes. Credeam în muzica în douăsprezece tonuri!". În cele din urmă, a obținut cetățenia austriacă în 1968.

La câteva săptămâni după ce a ajuns la Viena, Ligeti a plecat la Köln, unde a întâlnit mai multe figuri cheie ale avangardei și a învățat stiluri și metode muzicale mai contemporane, printre care se numărau compozitorii Karlheinz Stockhausen și Gottfried Michael Koenig, ambii lucrând atunci la o muzică electronică revoluționară. În timpul verii, a participat la Internationales Ferienkurse für Neue Musik din Darmstadt. Ligeti a lucrat în Studioul de muzică electronică din Köln cu Stockhausen și Koenig și a fost inspirat de sunetele pe care le-a auzit acolo. Cu toate acestea, a produs puțină muzică electronică proprie, concentrându-se în schimb pe lucrări instrumentale care conțin adesea texturi cu sonorități electronice.

După aproximativ trei ani de colaborare cu aceștia, s-a despărțit de Școala de Muzică Electronică din Köln, deoarece existau multe lupte între facțiuni: "au existat [sic] multe lupte politice, deoarece diferiți oameni, precum Stockhausen, precum Kagel, doreau să fie primii. Iar eu, personal, nu am nicio ambiție de a fi primul sau de a fi important"

Între 1961 și 1971 a fost profesor invitat pentru compoziție la Stockholm. În 1972 a devenit compozitor rezident la Universitatea Stanford din Statele Unite ale Americii.

În 1973, Ligeti a devenit profesor de compoziție la Hamburg Hochschule für Musik und Theater, pensionându-se în cele din urmă în 1989. În timp ce locuia la Hamburg, soția sa Vera a rămas la Viena cu fiul lor, Lukas, care mai târziu a devenit și el compozitor. Invitat de Walter Fink, Ligeti a fost primul compozitor prezentat în cadrul Komponistenporträt anual al Festivalului Rheingau Musik în 1990.

Pe lângă interesul său de mare anvergură pentru diferite stiluri muzicale, de la muzica renescentistă la cea africană, Ligeti a fost interesat și de literatură (inclusiv de scriitorii Lewis Carroll, Jorge Luis Borges și Franz Kafka), pictură, arhitectură, știință și matematică. A fost fascinat în special de geometria fractală a lui Benoit Mandelbrot și de scrierile lui Douglas Hofstadter.

Starea de sănătate a lui Ligeti s-a deteriorat după trecerea mileniului; a murit la Viena la 12 iunie 2006, la vârsta de 83 de ani.

Cancelarul austriac Wolfgang Schüssel și secretarul pentru artă Franz Morak i-au adus un omagiu lui Ligeti. Înmormântarea sa a avut loc la Feuerhalle Simmering. Concertul memorial a fost susținut de Pierre-Laurent Aimard și de corul Arnold Schoenberg. Cenușa sa a fost înmormântată la Cimitirul Central din Viena într-un mormânt de onoare (germană: Ehrengrab).

Trad AG

From Wikipedia

